

Tres sistemes econòmics al mapa

Comparar Espanya, Cuba i Singapur com tres respostes distintes a les preguntes de Samuelson —què, com i per a qui produir— a partir de dades reals.

DURADA

60 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grups xicotets (3-4)

UNITAT 1

L'economia com a ciència social

MATERIALS

- Fitxa resum amb dades macro dels tres països (PIB per capita, pes del sector públic, Gini, IDH, llibertat econòmica) curats pel professor
- Accés a internet o mòbils per consultar Banc Mundial, INE i Heritage Foundation
- Taula comparativa impresa (files: què, com, per a qui; columnes: Espanya, Cuba, Singapur)
- Pissarra o panell gran per a la posada en comú

ENCAIX CURRICULAR · Sabers A.1, A.3, A.6 · Comp. específiques CE1 · Comp. clau CCL, CPSAA, CC, CD

Plantejament

Les tres preguntes de Samuelson —què, com i per a qui produir— les respon cada societat d'una manera distinta segons el seu sistema econòmic. La unitat presenta tres models purs (mercat, planificació central, mixt) i adverteix que en estat químicament pur no existixen. L'activitat força l'alumnat a comprovar-ho amb dades: tres països reals, tres mescleres institucionals molt distintes, i la tasca de situar cadascun a l'espectre i explicar les conseqüències.

Els tres països són:

- **Espanya** — economia mixta de la Unió Europea amb un Estat del benestar consolidat.
- **Cuba** — economia amb forta planificació central que ha incorporat elements de mercat de manera gradual des de 2011.
- **Singapur** — economia oberta de mercat amb elevada intervenció estatal sectorial (habitatge, fons sobirans, planificació industrial).

El repte pedagògic és evitar el reflex automàtic (“Cuba dolenta, Singapur bo”) i forçar l'anàlisi: cada sistema produïx alguns resultats millor que altres, i la comparació obliga a explicitar quins criteris d'èxit està usant cada alumne.

Objectius didàctics

- Aplicar el marc conceptual dels sistemes econòmics a tres casos reals contrastats.
- Identificar quin grau de mercat i quin grau d'intervenció pública té cada sistema en regulació, propietat de mitjans productius i redistribució.
- Discutir què entenem per “èxit” d'un sistema econòmic quan els criteris canvien (PIB per capita, equitat, llibertats, sostenibilitat).
- Reconèixer la diferència entre afirmacions positives (allò que és) i normatives (allò que hauria de ser) en la pròpia discussió de classe.

Passos

- 1. Enquadrament i repartiment (5 min).** El professor presenta els tres països i la taula comparativa. Cada grup rep la fitxa de dades i s'assigna un "país expert" a cada membre dins del grup.
- 2. Treball individual sobre el país assignat (10 min).** Cada alumne llig les dades del seu país i emplena la seua columna a la taula: què es produïx predominantment, com es decidix la producció (mercat / pla / mescla), per a qui (pes de la despesa pública social, Gini de renda).
- 3. Posada en comú dins del grup (15 min).** Els tres-quatre membres completen la taula del grup i han de respondre a tres preguntes per escrit: (a) quin país s'acosta més al model pur? (b) en quina dimensió s'assemblen més entre si els tres? (c) quina dada els ha sorprès i per què?
- 4. Discussió guiada en gran grup (20 min).** Cada grup presenta les seues respostes a una de les tres preguntes. El professor introdueix dos elements clau: l'absència de sistemes purs i la distinció entre economia positiva i normativa (estem descrivint o jutjant?).
- 5. Tancament individual escrit (10 min).** Cada alumne respon per escrit: *si hagueres de triar un sistema econòmic per a una societat —no necessàriament per viure tu— quin dels tres et pareix més defensable i per què? Quines tres dades concretes sustenten la teua posició?* (1 paràgraf).

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Lectura correcta de les dades	Interpreta indicadors macro sense confondre nivells, taxes i proporcions	25 %
Aplicació del marc conceptual	Situa cada país a l'espectre mercat-pla amb arguments institucionals	30 %
Distinció positiu/normatiu	Identifica quan descriu i quan valora; no presenta opinió com a dada	25 %
Reflexió final escrita	Posició personal argumentada amb dades concretes del cas	20 %

Variants i extensions

- **Variant curta (30 min):** treballar només dos països contrastats (Espanya i Cuba, o Espanya i Singapur) i centrar-se en la pregunta "per a qui produir".
- **Variant llarga (90 min):** afegir un quart país triat per cada grup (Suècia, Xina, Estats Units, Veneçuela...) i justificar per què representa una variant interessant.
- **Connexió amb la Unitat 2:** reprendre les dades de cost d'oportunitat implícit —quanta producció de béns de consum sacrifica Cuba a canvi de sanitat i educació universals gratuïtes, i al revés a Singapur amb habitatge públic— per introduir les decisions individuals sota restricció.
- **Connexió amb la Unitat 11:** usar els mateixos tres països com a punt de partida en parlar de política fiscal i redistribució.